

Plan för att öka nyanländas måluppfyllelse i grundskolan

1. Framgångsfaktorer för en ökad måluppfyllelse för nyanlända elever

Forskning på området pekar på ett antal centrala framgångsfaktorer i undervisningen av nyanlända:

- Studiehandledning och ämnesundervisning på modersmålet är effektiva redskap för elevernas kunskapsutveckling. Forskning visar att kunskapsutvecklingen gynnas av att de begrepp som används i ämnesundervisningen befästs både på elevens modersmål och på det svenska språket.
- De lärare som ska ansvara för att eleverna lär sig svenska måste ha specialistkompetens i vad det innebär att lära sig ett nytt språk. De måste ha särskild kunskap om hur andraspråksinläring går till och veta vilka förutsättningar som är nödvändiga för en gynnsam språk- och kunskapsutveckling.
- Det krävs att även övriga lärare har grundläggande kunskaper när det gäller språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt. Alla som undervisar nyanlända elever måste ha kännedom om hur undervisningen kan bedrivas för dem som inte har svenska som modersmål.
- Samverkan mellan lärare i svenska som andraspråk, studiehandledare på modersmål och ämneslärare måste äga rum för att höja utbildningskvaliteten. Det skapar bättre förutsättningar för att nyanlända elever och elever med annat modersmål ska få en god språk-, läs- och skrivutveckling i alla ämnen parallellt med att de erövrar det svenska språket. Därför behöver huvudmän, rektorer och lärare skapa en organisation där samverkan sker på ett genomtänkt sätt.
- Det behövs också tydliga rutiner för en smidig övergång mellan

Bakomliggande lagstiftning

Detta styrdokument beslutas av <Ange beslutsforum i fullständig form>, och beslutas med stöd av <Ange lagstödet i fullständig form> .

Uppföljning och uppdatering

<Ange Ansvarig enhet> ansvarar för uppföljning och uppdatering av detta styrdokument.

förberedelseklassen och den ordinarie undervisningen. Erfarenheter visar att det är slussningen ut till och undervisningen i den ordinarie klassen som är den svaga länken i inkluderingsarbetet.

- Forskning om nyanlända elever lyfter fram betydelsen av att mottagning och inkludering av elever inte ska skiljas från övrig verksamhet i kommunen. Om nyanlända undervisas i egna lokaler under längre tid utan kontakt med andra elever i det omgivande samhället försvåras inkludering.
- Vikten av vad som händer inne i klassrummet betonas i nutida forskning. Yttre faktorer eller ramar som till exempel ekonomiska resurser, lärares utbildning, skolstorlek och möjlighet till skolval tycks ha mindre betydelse för elevers lärande. Det är faktorerna inne i klassrummet, som ett tillåtande arbetsklimat, kollegialt lärande så att lärargruppen drar åt samma håll, formativ bedömning, pedagogiskt ledarskap och inkludering som har avgörande betydelse för resultaten.¹

2. Nulägesbeskrivning

Idag är det Farstavikens skola som i princip tar emot samtliga nyanlända elever i grundskolan och utgör kommunens mottagningsenhet. Farstavikens mottagande av nyanlända styrdes fram till årsskiftet 2014/2015 genom ett avtal om förberedelseklass mellan finansieringsnämnden för utbildning och utbildningsstyrelsen (dåvarande finansieringsnämnden för utbildning).

Antalet nyanlända elever i grundskolan har ökat och uppgick vid årsskiftet 2014/2015 till ca 70 elever på Farstavikens skola. Det finns därför ett behov av att se över nuvarande organisation och utifrån det särskilt riktade budgetanslaget om 2 mnkr genomföra ett antal åtgärder med syfte att öka nyanländas måluppfyllelse vilka beskrivs nedan.

3. Prioriterade åtgärder

De prioriterade åtgärderna delas in i åtgärder på kommun/huvudmannanivå samt skolenhetsnivå (för närvarande Farstavikens skola i egenskap av mottagningsenhet).

---

¹ Skolverket (2013) *Nyanlända i fokus*

Bakomliggande lagstiftning

Detta styrdokument beslutas av <Ange beslutsforum i fullständig form>, och beslutas med stöd av <Ange lagstödet i fullständig form> .

Uppföljning och uppdatering

<Ange Ansvarig enhet> ansvarar för uppföljning och uppdatering av detta styrdokument.

3.1 Kommun och Huvudman

1) Systematiskt kvalitetsarbete och utformning av riktlinjer för mottagande av nyanlända elever²

Varje kommun bör enligt Skolverkets allmänna råd för utbildning av elever utforma riktlinjer för mottagande av nyanlända elever och förankra dessa på skolorna. Information om hur anmälan till skolan ska ske bör finnas lättillgängligt för elev och elevens vårdnadshavare. Även om den enskilda skolan har den informationen krävs förankring på kommunal nivå.

Målgruppen nyanlända elever ska också lyftas in i huvudmannens systematiska kvalitetsarbete. Ett systematiskt kvalitetsarbete är en förutsättning för måluppfyllelse och goda resultat i arbetet med att skapa förutsättningar för ökad måluppfyllelse för nyanlända. Det innebär att huvudmannen följer upp verksamheten, analyserar resultaten i förhållande till de nationella målen och utifrån det planerar och utvecklar undervisningen för målgruppen nyanlända.

2) Översyn av befintlig resursfördelningsmodell

I dagsläget får en elev i förberedelseklass dubbel skolpeng (ca 140 tkr). Dessa belopp gäller endast så länge eleven tillhör den särskilda undervisningsgruppen och är tänkt att täcka alla kostnader. När eleven skrivs in i ordinarie klass upphör tillägget. Pengen för nyanlända har ökat successivt under de senaste åren samtidigt som de två enheter som idag tar emot och undervisar målgruppen går med stora budgetunderskott. Budget för nyanlända elever i grundskolan förstärktes med 2 mnkr för 2015 med syfte att öka elevgruppens möjligheter att nå målen i skolan.

I nuläget är rektor ansvarig för besluten om studiehandedning men saknar öronmärkta medel för att sätta in denna handledning. För modersmål och SvA (svenska som andraspråk) finns öronmärkta anslag i skolans budget.

Det finns ett behov av att se över och eventuellt justera finansieringsmodellen på huvudmannanivå i syfte att tillse att organisationerna har ändamålsenliga resurser för att på ett bra sätt kunna fullgöra sitt uppdrag.

² Skolverket (2008) *Allmänna råd för utbildning av nyanlända elever*

Bakomliggande lagstiftning

Detta styrdokument beslutas av <Ange beslutsforum i fullständig form>, och beslutas med stöd av <Ange lagstödet i fullständig form> .

Uppföljning och uppdatering

<Ange Ansvarig enhet> ansvarar för uppföljning och uppdatering av detta styrdokument.

I översynen av resursmodellen behöver hänsyn tas till hur mottagande bör organiseras.

3) Översyn framtida organisation

Utifrån de prioriterade åtgärderna i planen för att öka nyanländas måluppfyllelse samt nya regler om mottagande och skolgång för nyanlända elever från årsskiftet 2015/2016 finns ett behov av att systematiskt utvärdera och eventuellt justera den befintliga organisationen för mottagande av nyanlända i syfte att stärka ändamålsenligheten (200 tkr).

I översynen bör följande ingå och beaktas:

- Inventering av behovet av och tillgången på modersmåls lärare och lärare i svenska som andraspråk samt övrig personal.³

Enligt de allmänna råden anges att för att kunna tillgodose elevens rätt till modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmålet krävs att skolan har tillgång till lärare med adekvat kompetens. Det är viktigt att huvudmannen uppmärksammar eventuella problem och vid behov underlättar samarbetet mellan kommunens skolor och i förekommande fall också med fristående skolor i kommunen.

Den nuvarande organisationen på Farstaviken fungerar tack vare att studiehandledare och modersmåls lärare i nuläget åtar sig ett långtgående ansvar vilket inte är långsiktigt hållbart. Det finns inget formellt ledningsansvar för målgruppen nyanlända utan den arbetsuppgiften hamnar på den rektor som tar emot en nyanländ elev.

- Identifiera behov av och samordna kompetensutveckling för den personal som har hand om utbildning.⁴

Flera instanser i kommunen är inblandade i att ta emot nyanlända familjer och individer. I kommunens riktlinjer bör en ansvarsfördelning göras mellan berörda aktörer. Likaså bör man på kommunal nivå sträva efter att skapa ett

³ Skolverket (2008) *Allmänna råd för utbildning av nyanlända elever*

⁴ Skolverket (2008) *Allmänna råd för utbildning av nyanlända elever*

Bakomliggande lagstiftning

Detta styrdokument beslutas av <Ange beslutsforum i fullständig form>, och beslutas med stöd av <Ange lagstödet i fullständig form> .

Uppföljning och uppdatering

<Ange Ansvarig enhet> ansvarar för uppföljning och uppdatering av detta styrdokument.

gemensamt förhållningssätt och en gemensam kunskapsbas för att kunna genomföra ett så bra mottagande som möjligt.

- Koordineringsansvar för att samarbetet mellan olika berörda parter utvecklas.⁵

För att en nyanländ elev så snart som möjligt ska kunna börja skolan är det angeläget att det finns gemensamma rutiner och en tydlig ansvarsfördelning i kommunen. Det är likaså viktigt att utveckla en gemensam kunskap om och förståelse för de olika parternas roller och funktioner i introduktionen av nyanlända elever.

Det saknas i nuläget en uppbyggd och systematisk kontakt mellan exempelvis mottagningsenheterna, barn- och ungdomspsykiatrin samt socialtjänsten för de nyanlända. Skolledningen på mottagande skola har ingen fast och planerad samverkansform med vare sig socialförvaltningen (boendestödjare och försörjningsstöd), överförmyndaren (ansvar för god man/ställföreträdande vårdnadshavare) eller med verksamhetsledning för skolhälsovården.

- Implementering av nya regler om mottagande och skolgång för nyanlända elever.

Från och med första januari 2016 införs nya regler som gäller nyanlända elever. En nyanländ elevs kunskaper ska bedömas och bedömningen ska ingå i underlaget för beslut om placering i årskurs och undervisningsgrupp samt för planeringen av undervisningen. En nyanländ elev ska inom två månader från det att han eller hon har tagits emot i skolväsendet placeras i en årskurs och en undervisningsgrupp som är lämplig utifrån ålder, förkunskaper och personliga förhållanden. En nyanländ elev som saknar tillräckliga kunskaper i det svenska språket ska delvis få undervisas i förberedelseklass i maximalt två år.

Utifrån ny lagstiftning om mottagande och skolgång för nyanlända elever finns ett behov av att se över den befintliga organisationen för mottagande av nyanlända så att denna uppfyller lagkraven.

3.2 Grundskola (Farstavikens skola)

⁵ Skolverket (2008) *Allmänna råd för utbildning av nyanlända elever*

Bakomliggande lagstiftning

Detta styrdokument beslutas av <Ange beslutsforum i fullständig form>, och beslutas med stöd av <Ange lagstödet i fullständig form> .

Uppföljning och uppdatering

<Ange Ansvarig enhet> ansvarar för uppföljning och uppdatering av detta styrdokument.

1) Förstärkt elevhälsa och pedagogisk organisation

Utifrån inventering av behovet av och tillgången på modersmållärare och lärare i svenska som andraspråk samt övrig personal (inom ramen för organisationsöversynen) görs en prioritering av resursförstärkning inom ramen för skolhälsovård (200 tkr), studie- och yrkesvägledning (300 tkr) och modersmålsundervisning (1 mnkr). Målgruppen nyanlända är generellt sett i behov av ett intensivt elevhälsoarbete.

2) Testmaterial för validering av betyg

Farstavikens skola har köpt in material för kartläggning av kunskaper, utbildningsbehov, hälsa samt sociala situation hos den nyanlända eleven men efterfrågar också inköp av material för validering av betyg vilket skulle underlätta ämneslärarens arbete med att validera elevens kunskaper gentemot de nationella målen. Att få sina kunskaper erkända och bedömda genom att få betyg i ett eller flera ämnen, även om man inte behärskar det svenska språket, är en viktig bekräftelse på att det man kan har ett värde. (300 tkr)

4. Projektgenomförande

Ett antal av planens prioriterade åtgärder ansvarar respektive skola för medan andra åtgärder kräver ett samarbete mellan skola och huvudman/kommun. I syfte att koordinera det arbetet på ett effektivt och kvalitativt sätt initieras en projektgrupp med representanter från förvaltning samt mottagande skolenheter. Förvaltningen har det övergripande koordineringsansvaret.

5. Uppföljning

Projektgruppen kommer kontinuerligt att följa upp och utvärdera arbetet i enlighet med föreliggande plan. Planen i sin helhet utvärderas i samband med bokslut för 2015.

Bakomliggande lagstiftning

Detta styrdokument beslutas av <Ange beslutsforum i fullständig form>, och beslutas med stöd av <Ange lagstödet i fullständig form> .

Uppföljning och uppdatering

<Ange Ansvarig enhet> ansvarar för uppföljning och uppdatering av detta styrdokument.